HEEM

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR OVERMAAS

Uitgave : Langohr-Veltmans-Vreuschemen Komitee,
Melkerijstraat 35, Halle (Brabant-België).

Postcheck : 5202.51
Telefoon : 02/56.76.54

Abonnement : 150 Fr.p.jaar.
Het gewoon nummer : 25 Fr.
Het dubbel nummer : 50 Fr.
(voor België en Nederland).

6° Jaargang
Nr 5-6
Sept.Dec. 1962.

OP EN TAPIËT

	Blz.
Breugheliaans landschap en Overmaas kerststemming.	2
H E E M, lied. Tekst Gerard Tatas. Muziek Ren.Mores.	3
Een Noodjaar (1816).	7
Zang der Jonge Belgen 1916. Carolus Waelbers	10
KEENDERZÖÖRGE, lied. Tekst E.H.Fr.Meertens. Muziek Jos. Mertens	11
De Berwijn.	14
Van Deeg.	14
Dieric van Moelant.	15
WUE ET ECHO SCHALLT, lied. Tekst P.Zimmer. Muziek Wies Pee.	17
A genn Kapell Feschbach. Jean Vilvoye.	20
Uit het Verleden van Eupen. Sonnage des Cloches.	21
Ett Knalljevöggelche. Jean Vilvoye.	26
ET LEED VA MIN HEIMET, lied. Tekst J. Vilvoye Muziek Dan. Clement.	27
Ajje Krajjewegske. Ger. Tatas.	30
Een nieuwe Levenswet geef ik U, door R.Fr.pr.	31
Wachter, wat is er van de Nacht ? (met boekenbespreking)	32

- - - - - - -

Leesgeld 1963.

Mogen wij onze lezers en lezeressen, die zulks nog niet deden, vriendelijk vragen het bedrag van het leesteld 1963, zonder uitstel te willen overschrijven of storten op onze postcheckrekening ?
Bedrag en nummer, zie hierboven.

Wij danken U !

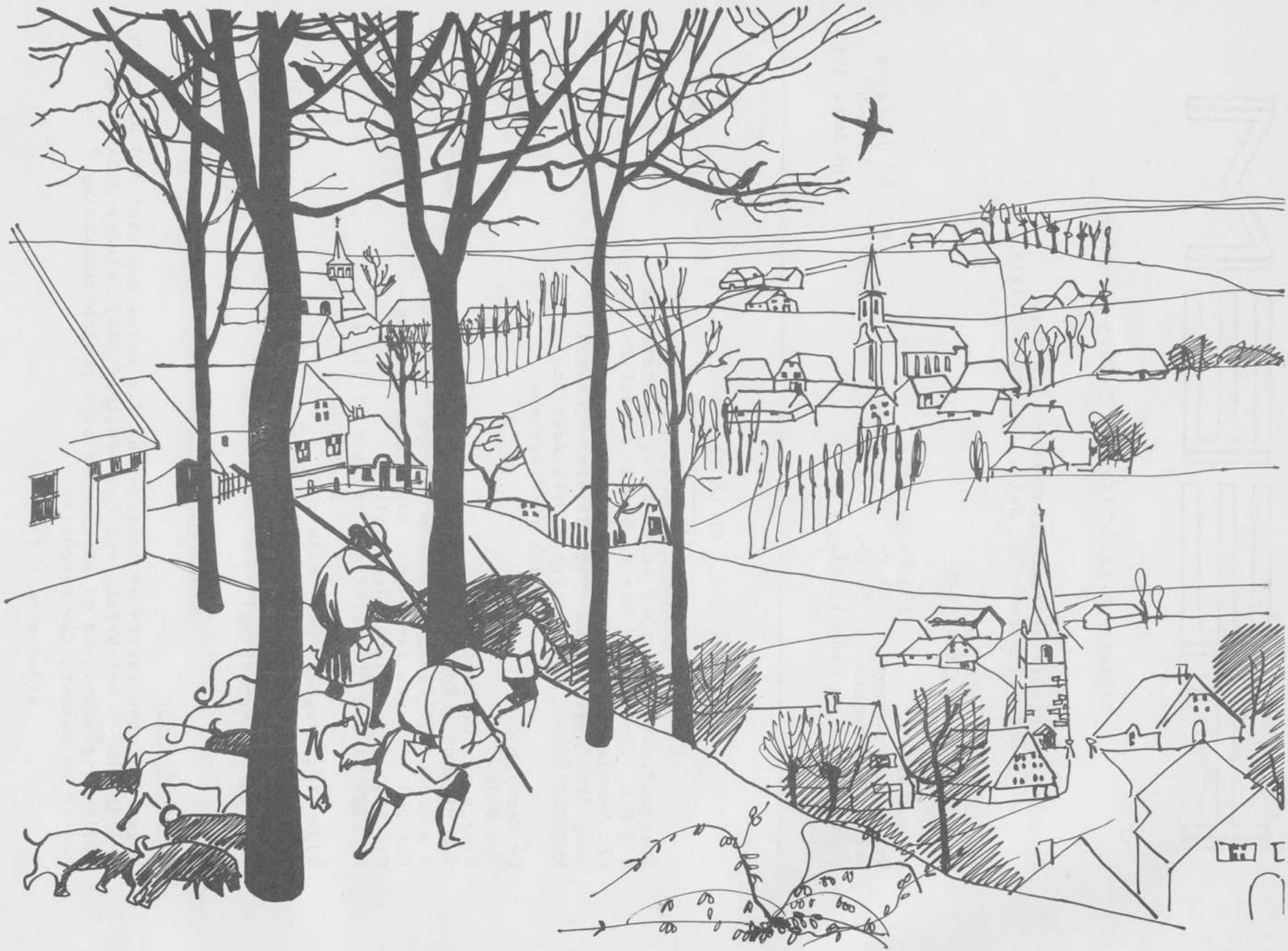

HEEM

H E E M

Heem, wu ming Weech jestande hat,
De Mam mich haat jeliet os Plat ;
Wu bej der Vadder ajjen Haand
Ech kęnne han jeliet os Laand,
Os hęrlich Laand met Bęrch ęn Daal
Ęn Böösch ęn Węjje övveraal,
Met Krütser ęn Kapelle vǫǫl
Ęn auw Ruiine ajjen Jǫǫl.

Refr. : Heem es et schönste Plätschke op de Węlt,
Dat ech mie schäts wej alle Jood ęn Jęld,
Dǫ wu ech bliive wel e Vröjd ęn Leed,
Bes dat et letste Stöndsche vör mech schleet.

Heem, wu me kan Schlǫs David zie
Ęn Ęmmaburg op Bęrge lie,
Di ǫvver 'n Jęgend kiike wiit
Als Jros noch ut der auwe Tiid :
Wu ene Böösch de Jrengssteng stönd
Di Teken van os Heimat zönd,
Wu op Kapęl ne Kerkhef lit
Dęę vör de Węlt en Manong blit.

Heem, wu mi Ǫddeschhus noch steet,
E Modderhat noch vör mech schleet,
Wu, węn et opjehuet te schlue
Ech kan et Jraaf bezöke jue ;
Heem, wu och ech ens vröch of spie
Bej Vrönde wel bejrave lie,
Wu met ech ömmer, Jǫǫr öm Jǫǫr,
E Lęve lang tezame wǫǫr.

Woorden :

Gerard Tatas,
Gemmenich

Muziek :

Renaat Mores.

Uitgave :

Langohr-Veltmans-
Vreuschemen
Komitee

H E E M.

Gerard TATAS. Entdeckt von Nonnen. Renaat MORES.

1/ Heem, wu ming Weech je--stan--de hat, De
2/ Heem, wu me kan Schlos De-vid zie En
3/ Heem, wu mi Od----de-schhus noch steet, E

M.M. 48-54

Ped ----x Ped ----x

Mam mich haat je---liet os Plat; Wu bej der Vad--der aj--jen Haand Ech
En---ma--burg op Ber--ge lie, Di öv---ver'n je--gend Ki--ike wilt Ale
Mod--der--hat noch vör mech schleet, Wu, wen et op---je--thuet te schlue Ech

ken--ne han je---liet os Laand, Os her---lich Laand met Berch en Daal En
Jros noch ut der au---we Tijd: Wu e----ne Böösch de Jrensteng stMM Di
kan et Jraaf be---zö---ke jue; Heem, wu och ech ens vröch of spie, Baj

Boösch en Wej----je öv----ve---raal, Met Krüt--ser en Kap---pel----le vööl En
Te----ken van os Hei---met zönd, Wu op Ka---pel ne Kerk--khef lit Dee
Vrün--de wel be---jra---ve lis, Wu met ech oöm----mer, Jöör öm Jooor, E

auw Ru----li----ne aj---jen Jööl.
vör de Welt en Ma--nong blit. HEEM, HEEM ES ET SCHÖN--STE PLÄTSCHKE OP DE
Le----ve lang te----za---me wooor.

WELT, DAT ECH MIR SCHÄTS WEJ AL-----LE JOOD EN JELD, DO WU ECH

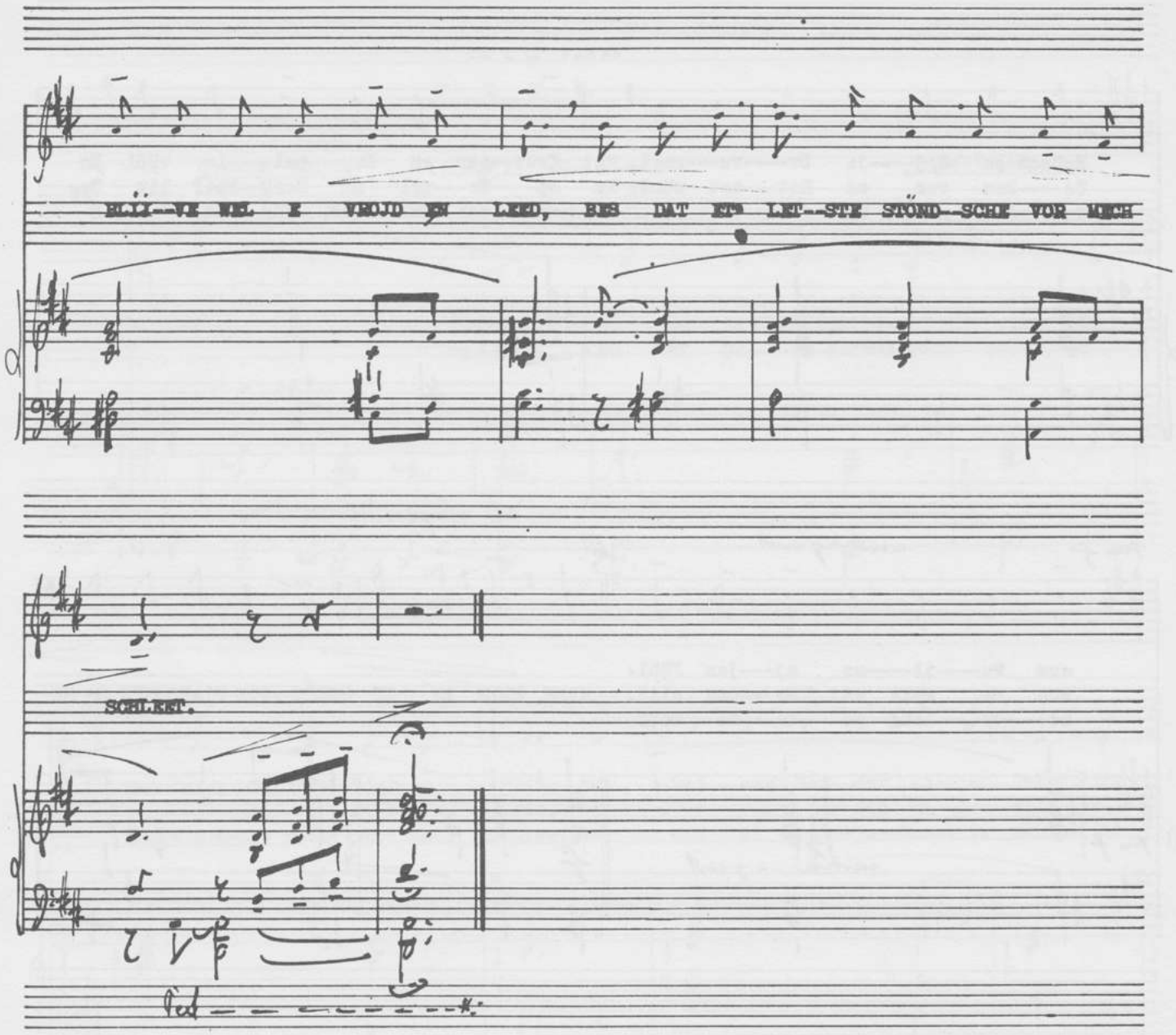
BLÜ--VE WEL E VROJD EN LEED, BES DAT ET LET--STE STÖND--SCHE VOR MECH
SCHLEET.
Ped

's-GRAVENVOEREN

EEN NOODJAAR
(1816)

Uit de nalatenschap van Lambert Walpot is bewaard gebleven een oude bijbel. Hij berust nu in private handen te Schoppem - 's-Gravenvoeren en wordt met de waardering aan dergelijk historisch stuk verschuldigd, bewaard.

Hij is van 1556, en "Gheprint in de vermaerde Coopstadt van Andtwerpen inde Cammerstrate bij Hans de Laet" - "Cum Gratia & Privilegio".

Ons interesseren in deze bijdrage vooral de handgeschreven vermeldingen die hier en daar in het stevig ingebonden prachtstuk aangebracht zijn.

Zo kennen we volgende bezitters ervan :

- Jan Dreysschoir 1599, met spreuk "J'endure pour durer".
- Joanes Meyers (18° eeuws geschrift).
- Thomas Randaxh.
- Mathias Henricus Huynen, presbyteri fori comitis hac primae di Xbris 1772. (constitit f. 8 - 10 - 0)
- Lambert Walpot tot Schoppem den 12 9ber 1815. (constitit f. 4 - 4 - 2).

Later is de bijbel in bezit geweest van de Wwe Gaspar Lemmelyn-Halleux (1), wonende aan de weg naar de Schoppemerheide, te Schoppem.

Op de blankopagina tussen het Oude en het Nieuwe Testament staat :

1817 den 22 meert is aen mij Lambert Walpot gebooren, door mijne huysvrou Gertruydis Steenebruggen eene dogter geheeten Anna Walpot welke God gelieve in de godsvreese te laeten opwassen.
1818 den 23 september eenen soon geheeten Lambert Walpot.
1820 den 1 julius eenen soon geheeten Wynandus Josephus Walpot.
1822 den 16 mey eene dogter geheeten Maria Catharina Walpot.
1824 den 23 februari eenen soon geheeten Casparus Walpot.

Achteraan vinden we dan volgende mededeling.

Gedenck weerdige memorie van den jaeren 1816.

Dewiel in dit boek veele wonderheeden beschreeven staen, waer meeden den alderhoogsten in het begin der tijden, veelen landen en menschen heeft koomen te straffen en te kasteijden, soo dunck mij weerdig te sijn (tot eene gedagtenis der toekoemende tijden) van te beschrijven eenen straffen van overvloed van reegen, die god aen ons heeft overgesonden in het jaer 1816 ; waer meeden veelen landen en velden seer grootelijks beschaedig sijn geworden, gelijk te bemerken is uyt het geluyd der maeren of tijdigen, hoe dat veelen landen steeden, dorpen, en velden, door het water sijn overstroomt geworden, naementlijk in holland ; doog ik wil maer alleenelijk schrijven van den schaeden raekende mijne handteering of werkoeffening, (2) welck is, het laboraren, besayen, en maijen des akkers, welcke door de geduerige natheyd van den reegen, soo beschaedig sijn geworden dat door denselven den oogts soo verlaet is gewoorden en de vrugten soo grootelijks beschadig sijn geworden, dat men sulks eenen oogts van oude tijden niet gehoort en heeft ; want den 2 augustus hebben wij begons (3) te sigten in het kooren en den 28 het laesten ter schuren gevaeren ; den 31 aug: begons in de terwe en den 9 october de laeste ter schueren gevaeren den 17 september begons in de gers en den 9 8ber de laetste ter schuere gevaeren.

den 29 7ber en den 18 8ber de laetste ter schueren gevaeren ; en het laetsten van aldat men noemen kan het eynden van den ogts is den 19 october ter schueren gevaeren, dog ik laet, aen alle de geenen, die kennis hebben van deese werck oeffening om te overpeijsen in welke gesteltenis de vragten ter schueren gevaeren sijn want geduerende den tijd van pincksten tot kersmis, en kan men geene 8 daegen incluijs reekeenen dat het son sonder reegenen geweest te sijn ; en even wel moeten wij den almoegenden nog danken over den voorspoed die wij geduerende den oogts gehad hebben, want ik heb gesien (den 11 november) als de aerde gans met sneuw overdekt was, jae alle hollen weegen door den sneuw vervuld waeren, dat nog haver in het veld wassende was, en den en den 21 9ber heb ik sien wekken sigten als de aerde soo hard gevrooren was dat den vrost (4) de dikte van 2 voet den grond doorgrond had ; het is ook deesen vrost geweest die eenen grooten schaeden veroorsaekt heeft, aen de ardappelen dewelke nog den 11 november in den grond of in het veld waeren, welke nogtans wel een derde gedelte waeren, en nogtans alle door den vrost bedorven sijn geworden ; het is ook eene gedenckweerdige gedagtenis, van de ongroysaemheyd, raekende de nieuwe saet, van het veld jonk gesaeyt kooren hetwelk door de geduerig naetheyd soo beschaedig geworden dat geensins tot aengroyng en is konnen opwassen want het is door de slekken soodaenig afgegeten geworden, dat er niets en is voortgekoomen van het geen dat er in den mand 7ber of 8ber (5) want de slekken sijn soo vermeynigvuldig dat noyt mensch van voorleeden tijden sulks maer gesien en heeft alsoo dat nog een groot gedeelte van de saet nog in den mand december (een groot gedeelte) (6) voltrokken is, maer helaes wie weet wat eene vrugbaerheyd wij van sulks eene saet te verwagten sijn dog wij moeten betrouwen op op den milddaedigen weldoeden van den almoegenden want het aen hem eygen is vrugbaerheyd of onvrugbaerheyd te verleenen daerom moeten wij meer betrouwen op gods gunstige weldaeden, als op onse eygene gistinge ofte oordeelen, en gelijk hij is den bestierden al

soo is hij ook den toeschikken van den dueren tijd, die aen heel nederland is toegesonden geworden, alsoo dat den lijftog oneyndig raer is geworden, en de vrugten tot eenen seer hoogen (7) opgeklommen sijn ; soo dat men het vat kooren in den mand Xber verkogt heeft 7 gul : luyks geld en den terwe is gelijk aen dien prijs de gers aen 4 gul : het pond brood aen drij stuver het pond, alsoo laet ik den leeser in hert overweegen den staet der aerme noodlijdende menschen, die in den winter tijd niets te verdienen en hebben dog alsoo moet een ider een, nae alle deese rampen geproof te hebben, sig vaen god, aen den viand (8), is overgegeven (9), en alsoo door sijn toe doen van alle sijne goederen op eenen dag berooft is geworden maer standvastig blijvende in sijne gelduldigheyd heeft sig verheugt geraekt te sijn van de kasteydige hand des heeren, en alsoo sijne goederen seven dubbel weder bekoomen heeft, soo moeten wij ook deese straffen en rampen in geduldigheyd lijden (het sij deselve ons verheemels, het is dog altijd door de toelaeting van den almoegenden) en hoopen dat deselven dienen dat tot vergeldinge onser boosheden, en afkorting der toekoomende straffen, en alsoo ons met job in geduldig verheugen, over dat wij weerdig gevonden sijn geweest, van de kasteydige hand des heeren gesmaekt te hebben ; en al soo hoopen, dat, in onse toekoomende jaeren eenen seeven dubbelige vrugbaerheyd leeven en tijdelijke bekommernissen sullen weg geruk worden moegen ontfangen worden in de euwige gerustheid

(met andere inkt :) Lambert Walpot tot Schoppem.

(1) der kā.spər ə gən. b ē.rəg ęn də mərij. ha.lø - De naam Lemmelyn (en Lemlijn) wordt in het plat uitgesproken Lę'mərleŋ.
(2) handteering of werkoeffening : eerst het dialektwoord, dan een meer algemene uitdrukking, die echter in ons ABN weer verloren is gegaan.
(3) dialekt : bəgōs'
(4) dialekt : dər vrōs
(5) vul aan : gezaaid is.
(6) het gedeelte tussen ( ) is in de tekst doorgehaald
(7) vul aan : prijs
(8) dialektwoord
(9) de geschiedenis van de hl. man Job schijnt op de schrijver indruk gemaakt te hebben. Zie nog verder.

P.S. Deze bijdrage kreeg onverwacht ruimer aktualiteit ingevolge de publikatie, door het dagblad "De Standaard" - Brussel ; op 22/11/62 van "Een schat op zolder te Vlijtingen - Middelnederlandse bijbel uit 1565, enig in België"- Hierin wordt de ontdekking vermeld, op genoemde zolder, van een bijbel, geschreven in 1551 en gedrukt in 1565, te Keulen.
Het blad vermeldt eveneens de gelijkaardige uitgave door de Antwerpse drukker J.de Laet (1565).
Het Overmaas-eksemplaar (1556) blijkt dus nog ouder te zijn dan dit uit Vlijtingen (1565).
In een volgend nummer brengt onze medewerker een bijdrage, meer bijzonder gewijd aan de Bijbel van Voeren.

Redaktie Heem.

HERINNERING 1914-18

ZANG DER JONGE BELGEN

Sa vooruit met vaste schreden
op de baan van ons verleden,
jonge Belgen dat zijn wij,
fris en vrolijk, vroom en vrij.

Refrein : Wij zijn Vlamen, wij zijn Walen,
wij beminnen beider talen,
nauw vereend in liefdeband,
strijden wij voor 't vaderland.

Roepen : Ik groet de haan,; ik eer de leeuw ! (bis)
Ik groet de haan van 't Walenland !
Ik eer de leeuw van Vlaanderland.

En de vlag wordt hoog verheven,
waar ons vadren trouw aan bleven ;
met haar koen de dood getart,
onze vlag, rood geel en zwart.

Lang zal ook de Koning leven,
die het land weet roem te geven.
Heil de Koning ! heil Albert,
heil, zo roept het ganse heir.

Voor ons land zullen wij strijden
en 't van dwinglandij bevrijden.
Leve 't dierbaar Vaderland,
land van helden, Belgenland.

Naar de warme Zuiderstreken
zijn ons broedren uitgeweken,
onze vrije Congostaat,
kent geen enkel overlaat.

En de haan met bek en sporen
is der Walen uitverkoren ;
Onze leeuw met klauw en tand
is de praal van Vlaanderland.

Earlscourt 1916. Carolus Waelbers.

P.S. Een zeer aanmoedigend schrijven ontving de opsteller van dit lied vanwege Zijne Majesteit Koning Albert I.

KEENDERZÖÖRGE

KEENDERZOORGE

Al been eech klèng, toch vruug der noonk meech pa,
" zeg Bes te nuu van Eisde of va Vure ? "
Eech zaag em : "mę dat likt allèng mer dra,
ut mine papa nog ens zööl gǫǫ bure."

De grameer vruug mech : "beste ȍȍch wööl braaf ?"
Eech kneekde jǫǫ ęn leep mer gǫuw gęt spöle,
want al et goods en braafs velt hielgauw draaf,
ęs mama gèèt begene op te spöle.

Menier paschtuur dè strèèlde mine kop :
"En hou je ook van Jezus ?" en e lachde.
"Heel veel, meneer pastoor", zaag eech dǫǫ op
geen aander aantwuerd kaant en toch verwachte !

Wè wèt męr wat Oslivenhiir nuu dèèt,
of zou en ooch van alles lęęstigs vrǫge,
en heelt e van m'n krǫlle, va me klèèd,
en zou eech uts en zinen himel mǫge ?

Et es zu lęstig es ech bèèje mot,
męr roond mech lure vröögt dan al m'n zene,
m'n ǫuwers bęje toch zu schun a God
zodat eech hoop et ens wi hôön te kene.

Refrein : Wat kene grute lüj toch plǫge
met al di hil geliirde vrǫge

Woorden :

Z.E.H.Frans Meertens

Muziek :

Jos. Mertens

Uitgave :

Langohr-Veltmans-
Vreuschemen Komitee
H a l l e.

Z.E.H. Frans MEERTENS

Keenderzöörge

— Jos MERTENS

Speels voor te dragen.

Zang

mf.

Al been eech kleing, toch
De gramen vrung mech:
Me- nie pasiktum dè
Wè wiet mjn wat Ot-
Et es zu lestig

Matig.

Klavier

mf

vrung den noonk meech pa,
"bes-te ööch wöol braaf!.
stèèlde mi-ne kop!
liven - hiir nun dièt,
es ech bèèje not,

" Zeg, bes te nun van Eiside of va
Eech kneekde jog en leep mer gouw get
" En hou je ook van Jezus?." en e
of zou en ooch van alles lestigs
mjn "wond mech tuse vroogt dan al min

Vu- re!." Eech zaag em: mj dat likt alling mer dra,
spö- le, want al et goods en braafs velt hielgauw draaf.
lach- de. "Heel vel, nenen pas-toor", zaag eech doog op
vro, - ge, en hreelt e van min kopele, va me kleed,
ze - ne, min gouwes besje toch zu zhun a God.

rit

ut mine papa nog ens jöol goo bu- re!
et mama giet be- gi-ne op te spö- le. Wat
geen aander aantrouwd kaant en toch ver- waeh- te!
en zou ach uts en zinen hünel tuo- ge!
zo- dat ach hop at ens in höön te ke- ne.

rit.

ke ne gruete lüj toch pleg- ge, met al di hil ge-

lüv- de veg- ge.

Mt. 1962

D E B E R W I J N

De rivier, die vlak onder dat hoge punt Hendrikkapelle (354 M.) ontspringt en langs Godsdal en Dalem naar de Maas toe vloeit, heet de Berwijn, de Berwieng, Berweng, La Berwinne.

Bij de oorsprong van die rivier ligt het gehuchtje In de Birven. De Birven kan de oorspronkelijke naam of een andere vorm geweest zijn van De Berwijn.

Nu zoekt men voor de namen van onze rivieren graag een Keltische verklaring. Daarom kan het nuttig zijn er op te wijzen dat in het Brezhoneg, het Bretoens, een oude Keltische taal die men in naam van de (Franse) Civilisation tracht uit te roeien, het werkwoord birvin, koken, verbogen volgens de stam berv (spreek uit bero). De overeenkomst tussen birvin - berv en Birven - Berwijn is treffend.

Er is meer : als verklaring van de herkomst van de naam de Boland, bijriviertje van de Berwijn, geeft men aan de oudfranse vorm bolant, kokend (1), dat koken dan als een beeldspraak voor het opborrelen dat vele bronnen doen.

N.

(1) Sch.... Bolland, in Journal d'Aubel 1948.

VAN DEEG ('s-Gravenvoeren)

"Van deeg" wordt te 's-Gravenvoeren veel gezegd. Men kan iets half doen of het van deeg doen. Stoottoon.

Te St-Martens Voeren, Teuven en verder oostwaarts heb ik deze zegswijze nooit gehoord.

Wij spreken van "tezens", met klemtoon op "zens".

Dooch et tezens of lot et.

Er is echter een verschil tussen van deeg en tezens : men kan alleen het laatste als bijvoeglijk naamwoord gebruiken : tezense luuj.

In het Antwerpse is "van deeg" nog zeer gebruikelijk. Felix Timmermans, wiens meesterlijke taal op dialekt gebouwd is, gebruikt het veel. Hij was, hoeft het nog gezegd, van Lier.

"Het was hier zo schoon ! En tot zijn verschiet zag hij hoe de lente hier van deeg had gewerkt ; overal groen en kruid van madeliefjes en violetjes, en zijn doornenkronenhuizeken vol witte bloemekens, en overal 't gefluit van de vogelen." (uit Harp van St-Franciscus).

Wel meen ik dat er een licht verschil in gevoelswaarde is tussen het Antwerpse en het Voerense "van deeg". Te 's-Gravenvoeren wordt de zegswijze gebruikt om de tegenstelling met het onvolmaakte te benadrukken. Zie 1° voorbeeld. Te Antwerpen om het zeer volmaakte uit te drukken. "Van deeg" Antwerps zou men kunnen vertalen door terdege, sterk, erg ; "van deeg" Voerens, door goed. Terwijl tezens als bijv.naamw. overeenkomt met degelijk, fatsoenlijk.

Van deeg, terdege, degelijk...

N.

FLITSEN UIT VER VERLEDEN

DIERIC VAN MOELANT

Aan de hand van het "Inventaire des Chartes et Cartulaires des Duchés de Brabant et de Limbourg et des Pays d'Outremeuse", door A. Verkooren, uitgave Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur - Algemeen Rijksarchief, geven wij, bij gelegenheid, een korte inhoud van enkele archiefstukken die betrekking hebben op Overmaas.

Wij beschikken te dien einde over volgende delen :
II Partie, Cartulaires. Tome I (800-1312).
III Partie, Chartes et Cartulaires. Tome I (1386-1396).

1385 - 20 september

Gegeven te Brussele XX dage in septembre int jaer Ons Heren M.CCC. tachtentich ende vive.

Dirk van Moelingen, ridder, belooft in eigen naam en in deze van zijn neef Rasse van Brustem, de bedragen hem door Johanna, hertogin van Luxemburg en Brabant, verschuldigd, ten laste van de stad Leuven, enkel tegen kwijtschrift in ontvangst te nemen, en bij volledige afbetaling een algemene kwitantie af te leveren.

Perkament. Zegel in groene lak.
Schild omvat drie kepers vergezeld van drie (2,1) rozen met vijf bladeren. Versierselen : helm met hondenkop.
Legende : s'-theod'ci-de-moulat-scabini-leodiensis.

1389 - 1 November

Gegeven int ioer Ons Heren dusent drye hondert tachtentich ende nuegen op Alreheylgen dage.

Dirk van Moelingen verstrekt kwijting aan Arnold van den Zwane, Maastricht, ontvanger van de hertogin, over een bedrag van veertig realen, rente in leen van hertogin Johanna van Brabant, ten laste van het Standgeld te Maastricht voor het jaar vervallen op Pinksteren laatstleden.

Perkament. Zegel in rood lak.
Schild gekwartileerd. 1° en 4° drie kepers vergezeld van drie rozen met vijf bladeren. 2° en 3° geschulpt kruis.
Legende : si-dieric-van-moelant.

1391 - 15 Januari

Gegeven inden joer Ons Heren dusent driehondert ende eyn ende niegentich vyftein dage inden loemaent.

Dirk van Moelingen geeft eenzelfde kwijtschrift aan A.van den Zwane voor dezelfde rente, vervallen op 27 Mei 1390.

Perkament. Groen zegel, waarvan enkel het schildhoofd gedeeltelijk bewaard.

1391 - 24 Juni

Gegeven int joer Ons Heren dusentich driehondert eyne ennuegentich XXIIII dage in junio...

Dirk van Moelingen, zoon van Dirk, ridder, verleent kwijtschrift voor het bedrag van 80 realen, voor dezelfde rente vervallen in 1387 en 1388.

Perkament. Groen zegel.

1391 - 24 Juni

Gegeven int joer Ons Heren dusent driehondert eyne ennuegentich vyerentwyntich dage in junio ...

Dirk, zoon van Dirk van Moelingen, erkent ontvangen te hebben van A. van de Zwane hetzelfde bedrag van 40 realen, verschuldigd voor het vorige jaar.

Perkament met groene zegel.

1393 - 15 November

Gegeven int joer vander gebuerde Ons Heren, dusent, dryehondert, noegentich, ende, drye, vijftene dage in novembris.

Dirk van Moelingen erkent ontvangen te hebben van Arnold van den Zwane, voor de jaren 1390 en 1393 het bedrag van de rente van 40 realen jaarlijks, betaalbaar op Pinkstdag van ieder jaar.

- - - - - -

Voegen wij hierbij nog dat Dieric van Moelant schepene was der stad Luik. Zie zegel 1385.

Verder dat ridder Dieric verwant was aan het geslacht der Schavedriesen, als blijkt uit het geschulpt kruis in het zegel van 1389.

- - - - - -

WUE ET ECHO SCHALT

WUE ET ECHO SCHALT

(Marschlied)

Ajen Jöölˌ dɵɵ bęn ech heem,
tösche Weie, Böösche, Schloond,
wue op Męrjel, Zand of Leem,
Alles jröönt ęn blöjt schön boont :

Refr. Wue et Echo schallt, me et Plattütsch kalt,
vröch der Haan et mörjens kret
Kikerikki ! Kikerikki !
stöt flot op ęn makt öch pret ! (event.bis)

Fliseg es dɵɵ Maan ęn Vrow,
dɵbeej lösteg ɵɵd wij Joonk,
kerklech schlüt me noch de Trow,
Jruet ęn Kleng jeet met de Broonk :

Boonte Kööj jönt open Wej,
Moonter schleet öm höön de Venk,
et weest Jęnster ęn och Hei,
męnje Kenger driive Renk :

Męˌ jeet stɵɵt zij Daagwęrk nɵɵ
oppen Erf, Büro, Fabrik,
es et schön of es et schrɵɵ
alle Maan ees jęre schik :

Jow ɵuw Zitte blit męˌ tröööj
acht Jezęts en och Jebot,
hęlpt de Bure ejen Höööj,
vrɵt der Zęęje noch va Jod :

Woorden :

Piet Zimmer,
Kelmis.

Muziek :

Wies Pee.

Uitgave :

Langohr-Veltmans-
Vreuschemen
Komitee.
H a l l e

Zeer hartelijk aan de koeme kampers van Overmaas.

Woorden: Piet ZIMMER.

WUE ET ECHO SCHALT.

Woorden: WIES PEE.

STAPMAAT 184

Zang.

1. A -- jen jöjl dog ben ech heem,
2. Fli -seg es dog Maan en Vrow,
3. Boonte Köj jönt e - -pen Wej,
4. Me jeet stogt zij Daag-werk nog
5. Jow ouw Zit -te blit me tröj,

Klavier

Bö - sche Wei - - e, Böö-sche, Schloond, wue op Mer -jel, Zand of Leem,
de - beej lös - steg god wij Joonk, kerklech schlüt me noch de Trow
Moon- ter schleet öm höön de Venk, et weest Jen - ster en och Hei
op (-pen Erf, Bü- re, Fa - brik, es et schön of es et sahr gog
acht Je - zets en och Je - bot, helpt de Bu - - re e - jen Höj,

al -les jröönt en blöjt schön boont: wue et E -cho schallt
Jruet en Kleng jeet met de Broonk:
men - je Ken - -ger drij -ve Henk:
al - -le Maan ees je - re schik:
vrot der Zeg - -je noch va Jod:

wue et E-cho

me et Plattütsch Kalt, vröch der Haan et mör-jens krets

schallt, me et Plattütsch Kalt vröch der Haan

Kikerikkiki! Kikerikkiki! stöt flot op en makt öch pret en

kret Kikerikkiki! Kikerikkiki! stöt flot op en makt öch pret en

makt öch pret! ——

makt öch pret! ——

ANTWERPEN

22 DECEMBER 1962

A GENN KAPELL " FESCHBACH "

E Kerrechelche steet ä ge Venn
allt lank änn allmeleeve
äss stäunt ett stell änn ä Versänn,
va Böökeboom ömmgeeve.

Törrenchere änn Dack sönnt voll va Schnie,
Ieskekelle raundömm hange
änn oppen Spetz der Weerhaan driet,
sue sier we hee märr kanne.

Der Weich derhään ess ganz verschneet,
deep sänkt me da eränne,
de Trétte vann e Riie me siiet,
va Haas änn Voss derbänne.

Stéll liiet ett Venn, der Weind de klaat,
de Krooe va wiet sech roope,
der Daag de sänkt, ett kömmt de Naat,
alles watt läfft geet schloope.

De o Kapell drömmt vöör sech hään
ãn denkt a vrööger Tiete
de Stéllde brétt sech övver 't Venn
datt voll va Vrée da liet.

J.V.

Uit het Verleden van Eupen

SONNAGE DES CLOCHES (1)

Bij de Kaijserinne ende Koninginne.

Alsoo het Reglement van den Eendeertighsten Julijs Duijsend seven Hondert twee en veertigh met onse authoritet gemaeckt, op het stuck der Begraeffenissen ende Luijden der Clocken binnen de Heerlyckheit Eupen in onsen Hertoghdomme van Limbourgh, ter oorsacke van de voorgevallen oorloghen niet en is achtervolght geworden, gelijck sulx hadde behooren te geschieden, ende dat de voorighe inconvenienten in het stuck der Begraffenissen door het niet observeren dier niet alleenelijck en hebben gecontinueert, maer selfs sijn vermeerdert, en dat het oeversulcke noodsaecklijck is daerteghens op een nieuws ende crachtighed als met het voorgaende Reglement te voorsien, soo ist, dat wij gehoort het officie fiscal van Brabant, hebben geordonneert ende gestatueert, ordonneren en statueren bij desen de Pointen ende artickelen hiernaevolghende.

1°

Dat tot het Luijden der Clocken voor alle oeverledene van de Paroxhie ende Heerlyckheit van Eupen door de Boorgemeesters sullen aengestelt worden seckere Persoon offte Persoonen.

2°

Dat dese aengestelde Luijders voor de gemeijne, ende niet geprivilegeerde overledene, ten daegh van het overlijden offte anterieurlijck aen het begraeven ontrent den eenen Uere des achternoens sullen Luijden, maer niet langer als geduijrende ten tijds van een quartier uere.

3°

Dat den Daeghe van de Begraaffenisse door hun wederom sal geluijt worden ten neghen uren des Morhens oock niet langer als een quartier ure.

4°

Dat immediate anterieurlyck aen de Begraeffenisse offte aen den Dienste voor den overleeden, door hun wederom sal geluijdt worden, oock niet langer als een quartier ure.

5°

Dat naer de Heijlige Misse geduerende d'Exequien oock sal geluijdt worden, maer insgelijck niet langer als een quartier ure.

6°

Dat de gheene de welcke op den voet voors.viermal sullen geluijt hebben, voor elcker Poos sullen hebben eenen halven Schillingh, en dus t'saemen voor Loon twee schellinghen specie.

7°

Ende mits altoos gebruijcklijck gewest, dat seckere persoonen van aensien, smorgens, s'noens ende s'avonts met Poosen sijn geluijt worden tot den Daeghe van hunne Begraeffenisse offte Exequien, welck gebruijck men niet en will interverteren, soo en sal eventwel geene van deese Poosen langer moghen weesen als van een half quartier ure.

8°

Om nochtans den voorgaenden Artickel eenigsints te bepaelen, ende te voorcomen alle moegelijckheden die daeruijt souden kunnen ontstaen, soo en sal men maer moghen luijden drij Poosen des morghens, s'noens, ende des avonts, voor de naergenoemde Persoonen, te weeten, voor de geestelijcke, adelijcke, gegraduerde in rechten en medecinen, voor den Meijer, Schepenen, ende greffier, voor de tijdelijcke ende geweesene Borgemeesters, Kerck ende arme Memboir, ende voor hunne respective vrouwen, ouders ende kinders in den eersten graedt, gelijck oock voor alle de gheene, de welcke weghens eene merckelijcke gifte, niet minder sijnde als van vijfftigh Pattacons t'zij aen d'armen t'zij aen het weesenhuijs tot fondatie, als derselven goedtdoenders sullen gehouden offte gereputeerd worden ; behoudens dat op het afsterven van den Heere, sijne vrouwe offte weduwe sal moghen geluijt worden, geduerende sees wecken mit drij poosen Daeghs, mits betaelende, en op den Loon als ten deesen.

9°

Dat aen de Luijders voor Drij der voorschreve poosen s'morghens sal betaelt worden eenen specie Schelling, soo veel voor drij des mittaghs, en voor Drij des avonts, ende soo voor de Poosen van een halff quartier Ure.

10°

Dat men daer en boven geluijt wordende gelijck bij den achtsten artickel, aen den schatheffer sal betaelen voor iedere drij poosen eenen specie schilling, t'saemen voor s'morghens s'middaghs ende avondts drij gelijcke schillinghen, en soo veel elcken Daegh dus geluijdt wordende, waervan niemand en sal exempt sijn offte weesen.

11°

Dat soo men voor iemand buijten de Jurisdictie van Eupen woonende ende overleden, eenen Dienst in de Parochie wilde laeten houden ende Luijden met Drij poosen, aen den schattheffer voor sulcke respective drij poosen sal moeten betaelt worden, vijffthien stuvers specie boven den Loon van eenen gelijcken schellinck aen de Luijders, gelijck bij den achsten artickel ende de twee lest voorgaende artiekelen, ende sal denselven schattheffer daeraff jaerlijx tot behoeff van de gemeynte, onderhoud van Klocken, Thoren met des daervan dependeert, reckeninghe geven gelijck van d'andere gemeijne Penninghe met een separat Capital.

12°

Dat voor de kleene Kinders ten tijde van hunne Begraeffenisse alleen sal geluijdt worden met de cleijnste Klocke van de Drij Klocken, ende niet langer als een quartier ure, ende den luijder sal daervoor genieten drij stuijvers spe.

13°

Dat soo men een kindt wilt laeten beluijden mit de middelste Klocke aen den luijder sal moeten geven vier dijergelycke stuijvers, ende aen den schattheffer ten Eijnde, als bij den Eylffden artickel, thien stuijvers ende met de grootste clocke vijffthien stuijvers, boven ses stuijvers aen den Luijder offte Luijders.

14°

Dat tot het begraven so in de Kercke, als op het Kerckhoff gesondere persoonen en sullen aengestelt worden door de Boorgemeesters.

15°

Dat deselve aengestelde gehouden sullen sijn die Begraeffplaetsen offte putten te macken ter Diepte van vijff voeten ten minsten.

16°

Dat om in de Kercke de Begraefplaetsen te openen, de graeffen paveij steenen daervaen op te neemen, ende daerop wederom in behoirlijcken staet te herstellen, eenen steenmetser daertoe door de Boorghemeesters oock sal aengestelt worden, ende daervoor aen hem sal betaelt worden eenen Pattacon, des sal hij guarant blijven voor deselve graff ende Paveije steenen, mede voor alle fauten, ende accidenten, de welcke daeraen door sijne onachtsaemheijt offte van sijne geemphoijeerde soude connen geschieden.

17°

Dat om de Begraeffputten offte Plaetsen te maecken, te vullen ende te repareren op het Kerckhoff aen die offte den maecker voor de groote Persoonen sal betaelt worden vijffthien stuijvers specie, ende door de Kinders hunne eerste Communie nogh niet gehouden hebbende acht stuijvers.

18°

Dat de Begraevers sullen gehouden sijn die graaf ende Paveije steenen in de Kerck te houden Egael ende oock het Kerckhooff so veel doenelijck egael te houden, sonder dat sij dientweghen jet boven hunnen voorschreven Loon sullen moghen pretenderen offte Eijschen.

19°

Dat die pro Deo begraeven wordende, mette twee kleenste Clocken door de luijders sullen gratis ende Pro Deo geluijdt worden gelijck ende niet langer als bij de 2-3-4-ende 5 artickelen ende de Begravers sullen insgelijck, gelijck bij de 15d- ende 17 artickelen de graeffplaetsen gratis macken ende herstellen, ende om dit alsoo gratis gedaen te worden, sal het verclaeren van den Pastoir sufficeeren.

20°

Dat deselve Luijders oock gratis sullen moeten luijden op de Vigilie, den nacht ende Daegh van aller Zielendagh oock van donders, offte Dondersweders, ende oock voor de solemnele missen, soo men gewoont is te senghen voor ons, ende generaelijck, als wanneer de Boorghemeesters hun daertoe sullen aenmaenen.

21°

Dat eene der Persoonen, offte andere van aensien ende goede familie articulo 8° vermeldt, ende geene Begraeffenisse in de Kercke hebbende, edoch daerinne willende begraeven worden, men sal daervoor betaelen, eene goude Pistool in handen van den Kerckmomboir tot voordeel van deselve Kercke, gelijck gestatueert is bij Transactie van den achten twintighsten Meert Duijsend seven hondert achten dertigh.

22°

Dat in cas Jemand in faute soude blijven vijffthien daeghen naer de Begraeffenisse, van de Luijders ende Begraevers te betaelen, offte oock de Rechten aan de Kercke ende andere hierboven toegeschreven, so sullen de Debiteurs der selven tot de Betaelinghen connen geconstringeert worden uijt crachte van Executoriales general gelicht door den schattheffer ten Eijnde van te doen incoemen de publique Penninghen, ende sullen deselve Executoriales aen den eenen so well als aen den anderen moeten dienen.

23°

Ende op dat die Luijders gene oorsacke en souden connen formeren ten opsichte van den Teijd over het luijden sullen ter Plaetse alwaer geluijd sal worden, twee sandloopers gestelt worden, den eenen van een quartier, ende den aenderen van een halve quartier ure.

24°

Sullen oock de Luijders soo weel als die graeffmackers amovibel wesen door de Borghemeesters.

25°

Ende sal aen de gemeijnte behoorelijck vergaedert sijnde vrij staen den Loon van die Luijders ende begraevers te verhooghen offte te diminueeren, met interventie van den officier.

26°

als mede het Luijden ende begraven naerders te Regulieren.

27°

Dat ingevalle Jemand aen eenighe der voorenstaenden artickelen quaeme te contravenieren, offte daerteghens te doen, denselven sal vervallen in d'amende van thien Pattacons, de hellicht tot profit van den officier, ende d'andere hellicht tot Profit ende onderhout van de Clocke ende Thoren.

28°

Dat voor de Eventuele contrarie offte teghen Doenders responsable sullen weesen en moeten instaen de ouders voor hunne Kinderen, ende de Heeren voor hunne Domestiquen.

29°

Dat in cas deselve teghen offte contrarie Doenders vremde Luijden waeren, offte well niet in staet en waeren, van de voors. amende te betaelen, deselve voor den tijd van eenen maend in gevangenisse te waeter ende Brood sullen gestelt worden.

30°

Ende gebeurende, dat eenighe turbelenten ingesetene offte andere hun souden verstouten van hun te attrouperen, ende met gewalt hun te bemeesteren van den Thoren en Klocken te Luijden gelijck sulx alreede geschiet is teghens onse voorgaende ordonnantiens, soo sullen deselve gestraefft worden bij Bannissement offte andere corporele straeffen naer geleghenheijt van Saecke.

Ordonneren aen alle de gheene, des eenigsints rackende, sigh an het boven gedisponeerte te conformeeren, bevelen an den Meijer van Eupen het selve behoorelijck ende naar usantie te publiceren, ende te doen affigeren, mits gaeders ter Executie te stellen, ende sonder uijt stel teghens alle contraventeurs te doen het Devoir van sijn officie, want sulx is onse geliefte.

Gedaen Binnen de stad Brussel onder ons cachet secret desen twintighsten september 1764 geteckent ...
ende was onderteckent C.Tombelle, ter sijde stond het geseijt cachet geimprimeert in roede hostie overdeckt met witt Pampeire.

Ce Placard a été affigé et publié par l'huissier Brull au dimanche le 25 9bre 1764.

(1) Overgenomen uit het Dagboek van Jean Simon de Vercken, burgemeester van Eupen, 1766. blz. 33 tot en met 41.

ETT KNALLJEVOOGELCHE ÄNN DE ÄRENTEZOPP

Der Pie änn ett Malle de wore bestatt,
allt männeg lank jörreke ä vree,
datt loog daraa, datt der Pie neet vôôl saat,
änn ooch neks ho te benedeje.

Zwoor koom ett jo allt enns dekker vöör,
datt hööm de kwänt bo wool spränge,
mä hee twong trotsdämm sinne Roos ömmer neer
änn fong änn te Plaatsch aan te sänge.

Märr änns, do ho hee no waal bo gevlokkt,
Ett Maal ho de Meddag op stööne
enn Ärntezopp woor ett, met Speck drä, gerökkt,
änn ooch söss woor see garenent oone.

Der Detschel ho Maal va gene Keetel gedoe
änn woor noch gätt Saut sech goen hoole,
ett Knalljevöögelche watt et ho,
Flueg free dörrech gen Kamer vôôl Moole.

Der Pie, dee ho sech allt da gesatt,
änn soech de Arentezopp walle
ett Vöögelche ho sech opene Raind gesatt
va gene Keetel änn leet do gätt falle.

Der ärrme Pie, de soech ett mett Schreck,
änn koss neet mie ann sech haue,
hee saat ann et Mall, datt koom tröck perfäck,
"He dee datt märr bee sech behaue.

Mä Malle datt satt sech darövver ewegg
ein maint, "Datt sönnt Kleenegkeete,
wänn doe ett ä genn Zopp hass, lägg et ewegg
änn fank davöör neet ann ett kreete.

Do gäng se der Pie eel no waal dörgee,
"Joo seete, Du sees Kleenegkeete",
wüer iech datt gewässt dann wôôl iech enns see
Off Doe noch gätt wölls dervann eete".

J.V.

ET LEED VA MIN HEIMET

ET LEED VA MIN HEIMET

We fiin es os Öüpe doch
met Bosch ęn met Weie,
wat göt et dan finder noch
nii wel iich da scheie.

Refr. Öüpender Laind
Iich bęn dii Kęind
ęn wel et bliive
bes an men Ęind.

Et schint os e Paradiis
op Ęęrde te zeëne,
en węn do et goowt beziis
ezue gęt hat geine.

Oous Vöerfare hat et alt
reët goowt heeje gevalle,
ze hant neks ęs Plat gekald
hön Leed dat zo schalle.

Ęn Oüpender bliive veër
wat Oouch zal passere,
veër dręnke-n-oows Gleske Beeër
ęn dabeeje zęnge veëre :

Węn veër koome-n-an der Dued
ęn Oüpe verloete,
dan hat et noch lang gen Nued,
Oows Leed schalt ę gen Stroete.

Woorden :

Jean Vilvoye

Muziek :

Dan. Clement

Uitgave :

Langohr-Veltmans-Vreuschemen
Komitee

H a l l e.

Tekst: Jean Vilroys

Et Leed va min Heimet

We fün os - Öü - pe doch met Bosch
Et schint os e Pa - ra - diis op Eg -
Oows Vöer - fa - ve hat et alt reët goowt
En Öü - pen - der Blüü - ve veën wat Oouch
Wen veën koo - men - n - an der Dued En Öü -

Ped. Ped.

en met Wei - e, wat göt et dan
de te zeë - ne, en wen do et
hee - je ge - val - le ze hant neks es
zal pas - se - ve, veën drem - he - n ows
ze ver - loe - te, dan hat et noch

fün - der noch nii wel iich da schei -
goowt be - ziis e - zue gst hat gei -
Plat ge - hald Kön Leed dat zo schal -
gles - he Beëën en da - bee - je zen - ge veë -
lang gen Nued Oows Leed schalt e gen Stroe -

Refr.

e.
ne.
le.
re:
te.

Öü - pen - der Laind Jick ben dii Keind

en wel et, en wel et blii - ve, Öü - pen - der Land

Jick ben dii Keind bes an, bes an men Eind.

AJJE KRAJJEWEGSKE.

W a l z e r.

Text und Musik : Gérard TATAS.

1.

Ene Somer schörjle hüj
Met Keng en Kegel alle Lüj ;
Dat es rechteg - Jonge, Jong ! -
De reinste Völkerwanderong.
Mech es dat egal, ech vahr
Net no ne Rhin of no en Ahr,
Denn ech veng, dat et jewess
Äve schönn e Jömmelich es :

Refrain : Do ajje Krajjewegske,
Jucheirassa wie fien !
Do ajje Krajjewegske,
Do löpt vör os der Rhin !
Do ajje Krajjewegske
Küss vör e Mondeschien,
Do ajje Krajjewegske,
Jucheirassa wie fien !] (Bis)

2.

Mänje Coca-Cola-Jong
Met singe Teenager at stong
Ajjen Krajjewegskesbröck
Bes Meddernaht e Liebesglöck,
Hauw de Mamm höm da jehollt
En höm et Bömke flenk versollt,
Date dansde Rock 'n Roll,
Bröllde häe dat Lied e Moll :

3.

Wenn hoss werr, dat alles krakt,
Wätt en de Welt Bum-Bum jemakt,
En se schecke os meschien
Jäge der Iwan no ne Rhin,
Da stell ech mech kostümiet
Met en kleng hölte Kengerschiet
Ajje Krajjewegske fein
En seng de Wacht am Rhein.

EEN NIEUWE LEVENSWET GEEF IK U ...

We zouden een ander woord moeten vinden voor Liefde ! Elk lied, elk radioprogramma of TV-uitzending overstelpt ons met het woord liefde in alle talen van de wereld. Maar telkens dekt hetzelfde woord een totaal andere lading. Wanneer we dan van de kansel vernemen dat de liefde het nieuwe gebod van Christus is, dan dringt de draagwijdte van deze kern uit de blijde boodschap niet tot ons door, en zeker niet tot in ons dagelijks leven.

Wanneer een misverstand is geslopen in de menselijke verhoudingen van een familie, wanneer er harde woorden zijn gevallen tussen mensen die het niet zo slecht bedoelen met elkaar, dan begrijpen we plots hoe moeilijk het is christen te zijn, vooral zo we ons gekrenkt voelen en onmiddellijk ons hart willen sluiten voor de ander. "Alles wat ge wilt, maar dat verdraag ik nooit !"

Toen men Paus Johannes zijn mening vroeg over de linksen in verband met de beruchte coalitie met de katholieken antwoordde hij schalks en echt kristelijk (d.w.z. gelijk Christus zou gedaan hebben) : "Links of rechts? Och, het zijn allebei mijn broeders!" Politiek, taal of sociale stand zouden niet bij machte mogen zijn een Berlijnse muur op te slaan tussen mij en mijn broeder. Man of vrouw, Griek of Jood, dat heeft geen belang, zei Paulus, het zijn onze broeders !

Het woord "gebod" kan ons nochtans een verwrongen beeld geven van wat Christus precies bedoelde. De liefde is geen gebod, zoals het eerste het beste punt van de tien geboden of de tien geboden van de Kerk. Wanneer wij met de idee van verplichte rijrichting of te volgen weg in ons hoofd zitten, bij het horen van het woord gebod, dan zijn wij er nog niet. Het gaat immers om veel meer. Liefde is persoonlijk en diep-doorwerkend in gans ons leven ; het gaat om onze diepste levenhouding, het is "de" levenswet van elke christen ! Het is het fundament zelf van gans onze dienst van God.

Is dit gebod dan wel zo nieuw als men beweert ? Inderdaad, vóór Christus leerde men : "Ge zult uw naaste beminnen en uw vijand haten" en dit is wel de meest normale menselijke reaktie op onrecht. Daartegen stelt Christus zijn onverbiddelijke eis tot een volmaaktheid "zoals uw Vader in de hemel volmaakt is" (Mt 5,48). Bemint uw vijanden en bidt voor wie u vervolgen !!!

Wij, christenen, die niet meer vertrouwd zijn met de Schrift moeten weer leren verwonderd te staan over het ongehoord-nieuwe van deze levenseis van Christus. Wanneer mensen uit Afrika of Azië, Europa bezoeken dan treffen ze weinig van dit frisse en durvende, ja, revolutionaire Christendom aan, maar wel een sleur of naam-Christendom. Wanneer wij de indruk geven van niet "anders" te zijn dan de niet-katholieken, dan zijn we slechte kristenen. "Want als gij bemint die u beminnen, wat voor recht op loon hebt gij dan ? Doen de tollenaars niet hetzelfde ? En als gij alleen uw broeder groet, wat voor buitengewoons doet gij dan ? Doen de heidenen dat ook niet? Weest dus volmaakt zoals uw Vader in de hemel volmaakt is" (Mt 5, 46-48).

"Ama et fac quod vis" zei Augustinus, wat wij vrij kunnen omschrijven: bemin en de rest volgt als vanzelf. Wanneer de liefde de grondslag is van gans ons leven, dan vallen de moeilijkheden weg, als sneeuw voor de zon, vermits we voortgestuwd worden door de goddelijke liefde. Gods liefde in ons draagt ons gans leven. Wanneer we ons onderzoeken over deze eis tot een liefde tot onze evenmens met de liefde van God zelf dan moeten we eerlijk bekennen : "te laat heb ik U bemind" !

R.Fr. pr.

WACHTER, WAT IS ER VAN DE NACHT ?

Onder deze rubriek publiceren wij echos die wij links en rechts, in en om Overmaas, opvangen en die onze lezers niet onverschillig kunnen laten.

Waar wij deze zonder kommentaar overnemen, vertolken ze daarom nog niet onze eigen mening.

KULTUURRAAD VOOR VLAANDEREN
Tweede Jaarboek 1961

Het tweede jaarboek van de Kultuurraad voor Vlaanderen brengt een leerrijk overzicht van zijn werkzaamheden gedurende het jaar 1961 en nl. van de verschillende commissies, voor nationale problemen, juridische zaken, beeldende kunsten, onderwijsproblemen, film, radio en televisie, letterkunde en bibliotheekwezen, toneel, muziek en cultureel vormingswerk.

Al deze werkzaamheden beslaan voorwaar een "land zonder grenzen".

Een addendum brengt verslag over het colloquium "Vlamingen over de Wereld" dat op 16 december 1961 plaats vond in het Paleis voor Congressen te Brussel.

In de culturele sectie, Paleis van de Dynastie, werd namens het Langohr-Veltmans-Vreuschemen Komitee, een toelichting over Overmaas gegeven waaruit wij lichten :

" Op dit ogenblik poogt de regering bij middel van een eerste wets-
" ontwerp de Waals-Vlaamse taalgrens in orde te brengen. Een voorstel betr.
" de Waals-Duitse taalgrens werd aangekondigd. Blijft dan nog de Vlaams-
" Duitse ontmoeting.

" Een eerste resultaat van deze taalgrensregeling is : de jammerlijke
" verdeeldheid in de hoofden en de harten van de Overmaasbevolking gezaaid
" en onderhouden. Niemand minder dan het Langohr-Veltmans-Vreuschemen Ko-
" mitee, dat zich, tien jaar geleden tot doel stelde de Overmazers van
" Waalse, Duitse en Vlaamse richting tot mekaar te brengen, mekaar te le-
" ren kennen, mekaar te begrijpen, mekaar te eerbiedigen, en alzo tot de
" vanzelfsprekende oplossing van een ingewikkeld probleem te komen - ziet
" met angst uit naar de aangerichte verwoesting.

" Niet een wet kan herstellen wat, hier 50, daar 100 jaren, elders
" 200 jaren, wanbestuur aan schade aan ons volk heeft teweeggebracht."

GRENZ-ECHO

Van onze medewerker Jean Vilvoye, verschijnt thans wekelijks een gedicht in Eupener dialekt, in Grenz-Echo.

Enkele titels :

- Sännter Kloos !
- Adventstiet.
- De Jaat.
- En o Geschléchte-n-uut Jället.
- Kréssmes.

Aan HEEM komt de eer toe de aandacht op deze produktieve volksdichter te hebben gevestigd.

NEDERLANDSE EN LUIKSE MUNTEN
in het provinciaal museum voor Kunst en Oudheden (Bonnefanten)
te Maastricht, door Drs J. Sprenger.
Uitgave : Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, Maastricht.1962.

In deze kataloog zijn een 600-tal Nederlandse en Luikse munten, voornamelijk uit de late Middeleeuwen en Moderne tijden, beschreven met vermelding van de muntvondsten en vindplaatsen en voorts nog een 100-tal vreemde o.m. Duitse, Franse, Engelse en Italiaanse munten.

Speciale aandacht is besteed aan de munten van enige rijksheerlijkheden en vorstendommen benevens de stedelijke munten van Roermond en de belegeringsmunten van Maastricht.

Het geheel is vergezeld van een inhoudsopgave.

In totaal 95 bladzijden tekst in offset-druk met zes platen waarop de afbeeldingen van een zestigtal munten.

Het geheel in een witte plastic-band, formaat 20,5 x 27 cm.

Met deze woorden kondigde het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap te Maastricht het verschijnen van dit zeer interessant werk aan.

Het hertogdom Limburg, al vroeg bij Brabant ingelijfd, is in de collectie schaars vertegenwoordigd.

Wij treffen echter aan :

Jan III (1312-1355)
2 sterling stuk met voorzijde gekwartileerd wapenschild met de leeuwen van Brabant en Limburg.
Jan IV (1417-1427)
Vier groot, dubbele Janspenninck of drielander, met op de keerzijde een gevoet kruis. In de sectoren de Limburgse leeuw, afgewisseld met de lelie.

Beter vertegenwoordigd zijn de Rijksstad Aken en het Prinsbisdom Luik. De Akener en Luiker munten waren trouwens zeer talrijk in omloop in onze gewesten, op bepaalde tijdstippen talrijker dan de Brabantse.

Zie desbetreffend de interessante bladzijden aan de munten der Landen Van Overmaas gewijd door prof. Joseph Ruwet in "L'Agriculture et les Classes rurales au Pays de Herve sous l'Ancien Régime", 1943. Blz. 80 e.v.

RHEINISCHE VIERTELJAHRSBLAETTER.

De inhoudstafel van de jaargangen 1959, 1960 en 1961 van deze Blätter, Mitteilungen des Instituts für geschichtliche Landeskunde der Rheinlande an der Universität Bonn, houden wij ter beschikking van onze belangstellende lezers.

Dit zal van nu af ook het geval zijn met de Blätter zelf, waarvan we regelmatig het verschijnen in HEEM zullen mededelen.

ZEITSCHRIFT DES AACHENER GESCHICHTSVEREINS.
Band 73 - Jahrgang 1961.

INHOUD :

Nikolaus von Kues in Aachen, door Stadtarchivrat Dr E.Meuthen.

Kurfürst Clemens August von Köln in Aachen, door Prof. Dr Max Braubach, Bonn.

Das Schicksal Aachens im Herbst 1944, door Archivdirektor Dr Bernhard Poll.

Kleiner bijdragen :

Die Kalenmühle an der Wurm, door Eb. Quadflieg.

Göttinger Neubürger aus Aachen (1328-1640), door idem.

Verder een aantal boekbesprekingen en mededelingen.

Hoofdbijdrage in dit nummer is voorzeker "Das Schicksal Aachens im Herbst 1944". (221 blz.). Zij geeft een aangrijpend beeld, aan de hand van autentieke dokumenten, van het lot van de aloude keizerstad tijdens de beroerde laatste oorlogsmaanden. Dit lot hebben wij, Overmazers, van nabij gedeeld.

Wij kunnen niet nalaten volgend alinea over te nemen.

" Der Dom ist das Herz Aachens. Er bestand alle Attacken des Krieges. " Sein Pulsschlag setzte nie aus, weil selbst in schrecklichsten Tagen das " Sanktissimum nicht aus dem Dom wich. Die tägliche heilige Handlung zog " sich in die kleinere Geborgenheit der Sakristei zurück, öfters dramatisch " unterbrochen durch die in nächster Nähe einschlagenden Granaten. Fest- " zustellen, dass den Eroberer ein Erahnen dieses Geheimnisses beseelte, " war darum besonders eindrucksvoll. Nach der Einnahme Aachens erschien " eines Tages - die Bevölkerung war aus den Lagern noch nicht zurück - " unter vielem Motorgetöse eine grosse Gruppe amerikanischer Offiziere. " Ich war gerade beim notdürftigsten Wegräumen des Schuttes vor dem Dom- " Portal ; stellte fest, "ein hohes Tier, was da kommt!" improvisierte in " meinem schäbigen Aufzug eine kleine "offizielle" Begrüssung im Namen " von Bischof und Domkapitel. - "Thank you" war die kurze Antwort des " vornehm aussehenden älteren Herrn, "des" Generals, wie der Dolmetscher " kurz sagte, und unmittelbar danach fragte der General, ob auch das "holy " sacrament" im Dom sei, das schien ihm vor allen anderen Fragen wichtig. " Als ich beim Rundgang durch den Dom auf das verborgene Tabernakel hin- " wies, beugte der General mit vielen anderen Offizieren sein Knie. - In " Deutschland hatte erst der berüchtigte "Gefreite" kommen müssen, um Gene- " ralen, Offizieren und Soldaten klarzumachen, dass das Knie nach christ- " licher Art zu beugen eines deutschen Mannes unwürdig sei. Später wurde " mir gesagt, der amerikanische General sei der berühmte General Hodges " gewesen...

Wij verwijzen nog naar de bespreking, door Dr E.Meuthen, van het werk "Limburg's Verleden, Geschiedenis van Nederlands Limburg tot 1815", Uitgave Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap te Maastricht.

NOTRE CHRONIQUE.
Janvier-Septembre 1962. N° spécial N° 2.
Sté d'Histoire et d'Archéologie du Plateau de Herve.

Dit nummer brengt verslag uit over de werkzaamheden van de vereniging gedurende genoemde maanden.

De h. Guy Poswick, vrederechter te Limburg, sprak op 13/1 over "Oude Grafstenen te Limburg". Bij het uitvoeren van werken in de kerk werden in 1957 43 grafstenen blootgelegd.

Op 10/2 werd op het stadhuis te Herve een kleurfilm gepresenteerd over het Land van Herve. Dezelfde film werd op 17/2 afgedraaid voor de leden van de vereniging.

Op 17/3 sprak de h. H.C.Straet over de Teutonische Ridderorde en haar bezittingen in het Luikerland.

Op 14/4 tenslotte de h. Ernst de la Graete over de familie Dael, notabelen van Aubel en omgeving. Onze lezers ontmoetten reeds gegevens over deze familie in HEEM.

Uit het verslag over deze spreekbeurt citeren wij :

Dans une langue élégante, un style châtié et une élocution particulièrement agréable, M. Ernst de la Graete fait revivre avec maints détails la figure attachante d'un jeune étudiant aubelois parti à dix-huit ans à Mayence pour conquérir ses diplômes universitaires et devenu la souche d'une famille noble en Allemagne, principalement à Mayence et à Munich. Ce jeune Aubelois, c'est Simon Johan Dael, appartenant à une famille notable de la région, fils de Thomas ayant exercé la profession de brasseur à Messitert-Aubel, au début du 18me siècle. Simon Johan, né en 1735, s'expatria en 1753, et prit pension chez son oncle, doyen à Mayence ; après avoir conquis ses grades, il s'éleva à d'importantes dignités et devint conseiller de la Cour ; sa famille prit bientôt rang dans la magistrature et la hiérarchie militaire. Quelle étonnante réussite pour ce jeune Aubelois, qui fait montre d'une aussi forte personnalité.

Parlant des origines et des alliances de la famille Dael, l'érudit conférencier montre comment elle s'appela d'abord du nom modeste de Thomas, puis dans la suite s'apparente aux Stassen, Ernst, Malta, De Couves, Parmentier. A cette famille notable se rattache le célèbre historien Simon-Pierre Ernst, chanoine de Rolduc, auteur d'une monomentale histoire du Limbourg. On retrouve aussi des alliances avec la famille Pirenne de Clermont, les Nicolaï de Gorhez et d'autres encore à Henri-Chapelle. Une belle dalle funéraire armoriée, conservée dans le porche de l'église d'Aubel, rappelle à nos générations la famille Dael, remarquable par ses hautes destinées. Le conférencier montre enfin des portraits peu connus de l'historien Ernst et est vivement applaudi par l'auditoire.

La famille Dael peut être citée parmi les gloires du Pays d'Aubel.

OECHER PLATT. 1962 - Heft 4.

Oecher Platt brengt volgende lovende mededeling over onze liedertekstprijskamp 1961.

Het blad illustreert zijn bijdrage met het gedicht "Koam e Mädsche..." door J.v.V.

Liedwettbewerb in Overmaas

Das Gedichtchen von J. van Veldeke in Montzener Mundart haben wir der verdienstvollen Zweimonatsschrift für Overmaas "Heem" (6. Jg., 1962, Heft 2/3) entnommen. Overmaas ist die alte Bezeichnung für die Lande Limburg, Herzogenrath und was dazwischen liegt. Hier wird die plattdeutsche (dietsche) Landschaft Altbelgiens von Gemmenich bis Moelingen damit bezeichnet. Das Heft enthält die Ergebnisse eines Wettbewerbs in Mundartgedichten, den die Zeitschrift im vergangenen Jahr ausgeschrieben hatte. Das Ergebnis ist recht vielversprechend. Unter den vielen prämiierten Einsendungen sind beachtliche Beispiele echter Heimatverbundenheit, gefasst in wahres Empfinden und in einfache und zu Herzen gehende Sprache. Dabei finden wir alles, was auch bei uns seit eh und je den Inhalt heimatlicher. Versdichtung ausmacht, Gottesfurcht und Heimatliebe, Freude am Dasein und Mitleid, kurzum, was das Leben eines im Volk wurzelnden Menschen ausmacht, und die Liebe zur Heimat und ihrer Sprache überstrahlt alles.

Wir können zu dem schönen Erfolg nur gratulieren !

Uit de reeks gedichten in dit nummer van Oecher Platt nemen wij volgend net stukje over :

Besöck

"liskau Föss än iiskau Uhre,
neä wat es dich dat e Weär,
neä, wie lang sou dat noch dure ?
Neä, wat stroeft os Jott der Heär."

"Lisa, mahl ens jau jät Kaffie,
setz at flott et Wasser op, -
än da jet et fresche Bröddcher
met en hauv Ponk Hämmche drop !"

"Threis, de Leitongk es befroere
än befroere es der Jas
än der Mann, deä brengt jeng Koehle. -
Wat doe dröppt ? - Dat wor ming Nas !"

Len Burggraf